

Kunskapscentrum för sexuell hälsa (KSH) och Smittskydd Västra Götaland gav 2022 ut den senaste versionen av provtagningssmall för STI (sexuellt överförda infektioner). Vi har nu reviderat och uppdaterat denna igen.

Målgruppen för denna STI-provtagningssmall var från början "sällanprovtagaren" som till exempel vissa vårdcentraler, men den används även på andra mottagningar med stor vana av att handlägga STI.

STI är komplicerat och det går inte att göra en heltäckande vägledning. Patienter är individer med varierande bakgrund och risktagande. Vi ska vara frikostiga med STI-provtagning, men vi bör alltid ta en anamnes för att kunna komma fram till relevant provtagning. Den som kommer för "bara ett klamydiaprov" kan behöva testas för mer. Och misstänker sig någon ha en sjukdom som faller under Smittskyddslagen har man rätt till provtagning utan att i detalj behöva berätta om varför. En person som frågar om hiv kan vara utsatt för en risk som hen inte vill redogöra för. **Var lyhörd!** Vi kan i praktiken aldrig neka någon att få göra ett hivtest.

För att rätt prover skall tas krävs att vi ställer rätt frågor. Inte bara för vilken slags test vi ska ta och när, utan också för att få veta från vilka provtagningslokaler. Tiden från smitta till positivt prov varierar för olika STI. Detta betyder att man inte bara ska fråga om symtom utan också om både **hur, med vilka** och **när** man haft sex. För att underlätta har vi utformat frågor till patienten som handlar om sexuell praktik. Frågorna ger inte svar på allt men kan visa att provtagaren är öppen för ett fördjupat samtal.

I provtagningssmallen anges **två angelägenhetsgrader** för provtagning: medel och hög. Angelägenhetsgraden "medel" bör leda till en utförligare anamnes: Går det till exempel att få fram fler uppgifter om patientens och dess partners risker för STI? De senaste åren har förekomsten av gonorré ökat. Provtagning för gonorré och klamydia ska erbjudas frikostigt, även om personen inte har tydliga symtom enligt det som anges i mallen

För att provtagningssmallen ska vara relevant över tid har vi i denna version valt att hänvisa till nationella och regionala riktlinjer gällande behandling.

Den som kommer för smittspårning bör också bedömas enligt mallen. Den som kan ha en STI kan ha fler.

Vid sexuella övergrepp räcker inte mallen till utan det krävs mer omfattande åtgärder och provtagning, se Regionala medicinska riktlinjer (RMR), [Handläggning vid akut omhändertagande vid våldtäkt och sexuella övergrepp](#), med kompletterande lokala rutiner.

Karin Rasper, verksamhetschef
Kunskapscentrum för sexuell hälsa
karin.rasper@vgregion.se

Jan Krut, Biträdande smittskyddsläkare
Smittskydd Västra Götaland
jan.krut@vgregion.se